

GEODEZJA NAD MORZEM

W Muzeum Historii Szczecina (Oddziale Muzeum Narodowego) otwarto 1 grudnia wystawę pt. „XVIII-wieczna kartografia Szczecina”. Towarzyszy jej ekspozycja pt. „W służbie geodezji i kartografii – 60 lat geodezji na Pomorzu Zachodnim” zorganizowana przez SGP w Szczecinie.

W Urzędzie Pełnomocnika RP na Okręg Pomorza Zachodniego 60 lat temu powstał Wydział Pomiarów z nielicznym zespołem geodetów-mienniczych pod kierownictwem Juliana Dąbrowskiego. Szukali oni rozproszonych na terenie województwa map katastralnych i sytuacyjno-wysokościowych, gromadząc je w wojewódzkich i powiatowych archiwach mienniczych. Mapy terenów rolniczych dostosowywano do potrzeb osiedleńców Polaków, tworząc mapy w skali 1:5000.

Od połowy lat 50. zakładano ewidencję gruntów dla obszarów rolniczych. Po 1956 roku Przedsiębiorstwo Geodezyjne Gospodarki Komunalnej w Szczecinie wykonywało nowe osnowy geodezyjne i mapy sytuacyjno-wysokościowe w skali 1:1000 dla odbudowy i rozbudowy miast. Na początku lat 60. Miejska Pracownia Geodezyjna rozpoczęła zakładanie nowej ewidencji gruntów w miejsce dotychczasowego katastru. Tworzoną od 1972 roku mapę terenów

miejskich w skali 1:500 przekształcono następnie w mapę zasadniczą z treścią sytuacyjno-wysokościową, ewidencją gruntów oraz uzbrojeniem terenu. W 1974 roku powstało Okręgowe Przedsiębiorstwo Geodezyjno-Kartograficzne w Szczecinie, które było pionierem w prowadzeniu ośrodków dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej, a także powołało zespoły uzgadniania dokumentacji projektowej. W swojej strukturze działało do 1990 roku.

Geodeci pracujący na Ziemi Szczecińskiej tworzyli dokumentację i mapy dla powojennej odbudowy i rozbudowy miast, zakładów przemysłowych, gospodarki komunalnej, rolnej i leśnej. Współuczestniczyli w tworzeniu największych zakładów przemysłowych tamtego rejonu. Bardzo duża część tych dokumentów została wystawiona w muzeum w Szczecinie. Na uwagę zasługują także opracowania wcześniejsze, a wśród nich niemiecka mapa rejonu Szczecina sprzed

1945 roku, na której oznaczono różne koncepcje przebiegu zachodniej granicy Polski. Jest też mapa „Polska Zachodnia” wydana w Poznaniu w 1945 roku, na której ręcznie pomalowano historyczne ziemie piastowskie i nową granicę Polski. Wart obejrzenia jest również pierwszy drukowany plan Szczecina opracowany w 1945 roku w Oddziale Pomiarów Urzędu Miejskiego, którego druk zrealizowano rok później.

Wśród najstarszych dokumentów przechowywanych w Zachodniopomorskim Urzędzie Wojewódzkim w Szczecinie i udostępnionych zwiedzającym jest np. lista geodetów sprzed 1939 roku z informacjami o ich losach zebranymi przez Kazimierza Szymańskiego. Są też dekrety wojewodów powołujące mienniczych przysięgłych biorących udział w odbudowie szczecińskiego portu czy tworzeniu średniego szkolnictwa geodezyjnego.

Obok materiałów kartograficznych obejrzeć można historyczne przyrządy geodezyjne. Są one własnością Zespołu Szkół Budowlanych im. Kazimierza Wielkiego w Szczecinie. Obok teodolitów i niwelatorów pokazywany jest np. stolik topograficzny z kierownicą i busolą. Pełne wyposażenie takiego stolika pozwalało geodecie tworzyć rysunek mapy bezpośrednio w terenie. Wystawiano także sprzęt pomocniczy używany w pracach terenowych: tyczki miennicze, taśmy stalowe, łąty niwelacyjne i inne. Są również akcesoria do prac kameralnych. Zobaczyć można arytymetry (w tym stuletni dwukaretkowy), planimetry, nanośniki i podziałki transwersalne.

Zarówno opisaną tu ekspozycję, jak i główną wystawę poświęconą XVIII-wiecznej kartografii zwiedzać można do połowy lutego 2007 roku.

Koordynator wystawy
BOLESŁAW WOLNY

